

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum X. Ex parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

cum Romana Ecclesia huic Ordini (Cisterciensium, interprete *Innoc. hic*) privilegium immunitatis à decimis dedit, pauca erant ejus Ordinis Abbatiæ, ita, ut exinde scandalum jure merito generari non posset, sed nunc adeo aucta, & possessionibus locupletata sunt Abbatiæ ejus Ordinis, ut multi viri Ecclesiastici ob illam immunitatis concessionem, querelam apud Sedem Apostolicam proponant.

SUMMARIUM.

1. Religiosis curam parochialem habentibus decime debentur.
2. Privilegium, quod successu temporis in grave Ecclesiarum præjudicium tendit, cessare debet.
3. Nisi privilegium concessum effectum suum jam plene consecutum esset.

Notandum primum. Si Religiosi curam populi gerant, seu parochias incorporatas administrant, decimas exigere possunt, sicuti curati sæculares.

Notandum secundum. Si privilegium temporis progressu in grave aliorum præjudicium tendat, ita, ut scandalum, & querelæ justæ oriantur, cessare debet, vel revocari privilegium. Ita *Innoc. & alij hic. Rebuff. q. 14. n. 55. Suarez lib. 1. c. 20.* & sumitur ex *L. ex facto 43. ff. de vulgari & pupillari substitutione. c. cum ad hoc 16. de Clericis non residentibus.* ubi textus, & DD notant, quod privilegium non residendi, si per rerum mutationem Ecclesiæ onerosum fiat, aut scandalum, & querelam justam generet, attendi non debeat: & hæc jura ostendunt, privilegia per se cessare, saltem si causa mutati status, & orti gravaminis, notoria sit, alioquin ad Principem, sive eum, qui privilegium dedit, recurri debet *cit. L. ex facto. c. cum venisset 12. de iudicijs.*

Veruntamen intelligi non debet doctrina de privilegio, quod consecuto effectu consummatum est, ut si Principis rescripto h-

lius naturalis legitimatus sit ad hæreditatem patris, postea verò nascatur filius legitimus, non retractabitur privilegium, per quod jus absolutum acquisitum fuit, uti respondit *Abb. hic. n. 5. ex regula 73. in 6.* Sed intelligitur de privilegijs, & gratijs habentibus effectum successivam, v. g. immunitate à decimis, à residentia &c. licet enim privilegium ab initio & pluribus sequentibus annis vim habuerit, tamen succedente tempore fieri potest, ut ejus vis, & effectus ob rerum mutationem fiat nimis onerosus, ideòque cesset, cum non fuerit intentio concedentis ad eum casum privilegium extendere. *argum. cit. L. & in simili docui cit. lib. 1. tra. 4. c. 22. n. 15.*

CAPITULUM X.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Pro intellectu Capituli notanda est *Glossa solemnis hic. V. laborum*, quod Monachi olim, cum in parochijs divina audire & Sacramenta percipere solerent, ex omnibus rebus decimas dare debuerunt parochijs, uti colligitur ex *c. alia causa 6. & c. sequente. c. interdicimus 10. & alijs Capitulis in causa 16. q. 1.* & notat etiam *Rebuff. q. 14. de decimis. n. 37.* At verò tempore Concilij Cabilonenis sub Carolo Magno *c. 19.* & iterum à Paschali Pontifice, uti legimus *in. c. questi 40. & c. sequente. eadem q. 1.* concessum est, ut Monachi, & Clerici in communi viventes, ex laboribus suis, ac nutrimentis, adeòque ex hortis, ac prædijs, quæ proprio sumptu, aut labore excolerent, decimas solvere non deberent. Successit deinde aliud tempus sub Adriano IV. & Alexandro III. qui jam dictum privilegium ad solos Cistercienses, Templarios, & Hospitalarios restrinxerunt, cæteris verò Religiosis duntaxat decimas ex novalibus suis, pascuis, & hortis remiserunt, sicuti in textu hujus Capituli habetur.

betur. Denique *Innoc. III. in c. penult. hoc tit.* privilegium Cisterciensibus, Templarijs, & Hospitalarijs concessum restrinxit ad prædia, quorum possessionem ante Lateranense Concilium sub Alexandro III. habuerunt; at verò ex prædijs postea acquisitis ad decimas dandas ijs, quibus dari solita sunt, priusquam ad Religiosos illos prædia pervenerunt, obligati esse debeant; salvo interim manente privilegio omnibus Religiosis, & Clericis in communibus viventibus concessio, quoad novalia, pascua, & hortos ipsorum. Hanc ipsam rem explicavi etiam *lib. 4. tra. 6. c. 3. n. 4.* & videri potest *Rebuffus cit. loco.*

CAPITULUM XI.

Licèt.

PARAPHRASIS.

Tametsi Religiosis quibusdam, videlicet Cisterciensibus, Hospitalarijs &c. indultum fuerit, ut ex prædijs, quæ propria manu, vel sumptu colunt, nemini decimas dare teneantur, non idè hoc extendi, & intelligi debet de prædijs, quæ Religiosi alijs tradunt excolenda.

SUMMARIUM.

1. De quibus prædijs intelligi debeat privilegium Immunitatis a decimis concessum Cisterciensibus.
2. Privilegium immunitatis hujus, si personale sit, non transit ad colonum.

Notandum primum. Privilegium Cisterciensibus &c. datum de immunitate prædiorum intelligi debet de proprijs prædijs, & quæ ipsimet colunt, pro sustentatione vitæ, dummodo ea ante Lateranense Concilium sub Alexandro III. acquisierint, & hæcenus possederint.

Adverte hic varijs modis tradi posse prædium alteri ad excolendum. Primò, ut mero famulo, qui sumptibus domini ex-

colere debet, constituta ipsi mercede, in pecunia, vel frumento, vel concessio illi in su, domo, & proventu fructuum &c. hoc in casu prædium sumptibus monasterij traditur, & idè privilegio immunitatis gaudet. Secundò, ut prædium alteri colendum tradatur ad *Firmam*, seu sub certa pensione annua pecuniaria, & hæc est propriè locatio, vel emphyteusis. Tertio, ut prædium alteri colendum tradatur, pro pensione fructuaria. Et hæc est improprie dicta locatio, & potius innominatus contractus, do, ut des, sicuti *Bartholus tradit in L. si merces. §. vis major. ff. locati. test tamen, & solet locatio appellari. L. olei 21. C. locati.* Quòd si ad decimas prædium ultra elocetur ager, emphyteuticus contractus censetur, atque in his elocationibus certum est, prædia coli sumptibus colentis, & idè decimis esse obnoxia, uti hic dicitur. Quartò, ut prædium tradatur colono partiaro, qui tanquam per societatis contractum v. g. dimidium, vel partem tertiam fructuum percipiat, alterum dimidium domino tradere debeat. De his ita elocatis prædijs dubitatur, num in privilegio illo comprehendantur. *Negat Clemens. 1. hoc tit. Abb. in c. prædiorum n. 2.* & puto veram esse sententiam, ut plerumque sit, colonus partiarus sumptus facere debeat, & idè majorem partem fructuum accipiat. At verò si monasterium sumptus faceret, ipsi autem colono pars fructuum, v. g. quarta, solvitur duntaxat pro labore, tunc prædium a decimis immune erit; sin denique sumptus communes sint, tunc decimæ solvenda duntaxat ex ea parte, quæ colonum provenit.

Notandum secundum. Si immunitas a decimis concessa sit contemplatione personarum, ita, ut sit privilegium personale, non transit ad colonum; tunc si esse reale privilegium, sive immunitas ipsi prædium data, quamvis in favorem personarum v. g. Regularium, ut si dicatur: eximimus Religiosos hujus Ordinis, eorumque prædia a decimis,